

Rate of advertising:	
1 column, 1 year.....	\$12.00
1 column, 6 months.....	7.00
1 column, 3 months.....	4.00
1 column, 1 month.....	2.00
1 column, 1 week.....	1.00
1 column, 1 day.....	.50
2 columns, 1 year.....	24.00
2 columns, 6 months.....	14.00
2 columns, 3 months.....	8.00
2 columns, 1 month.....	4.00
2 columns, 1 week.....	2.00
2 columns, 1 day.....	1.00
3 columns, 1 year.....	36.00
3 columns, 6 months.....	21.00
3 columns, 3 months.....	12.00
3 columns, 1 month.....	6.00
3 columns, 1 week.....	3.00
3 columns, 1 day.....	1.50

LIEUTUVA

Preke apgarsinimu:	
1 column, 1 year.....	\$12.00
1 column, 6 months.....	7.00
1 column, 3 months.....	4.00
1 column, 1 month.....	2.00
1 column, 1 week.....	1.00
1 column, 1 day.....	.50
2 columns, 1 year.....	24.00
2 columns, 6 months.....	14.00
2 columns, 3 months.....	8.00
2 columns, 1 month.....	4.00
2 columns, 1 week.....	2.00
2 columns, 1 day.....	1.00
3 columns, 1 year.....	36.00
3 columns, 6 months.....	21.00
3 columns, 3 months.....	12.00
3 columns, 1 month.....	6.00
3 columns, 1 week.....	3.00
3 columns, 1 day.....	1.50

Nr. 5.

CHICAGO, ILL., SUBATA, 1 WASARIO (February) 1896 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas IV.

Politiszkos zinios.

Wokietija.

Wokietijoje pasibaigė apvaisinimo cecorystės. Dovanos cecoriaus nusikaltėliams pasirodo ne aisčiai išreikštos, nes daugelyj atsitikimų vietinės valdžios nežino kaip elgtis. Mieste Kolonijoj ant syk iz kalinio paleido 320 nusikaltėlių, pasodytų ten už įžeidimą cecoriaus ir valdžios įstotų, bet paskui tuojaus paėmė vel atgal 160 ypatų.

Cecorius tikėjosi, kad išskilmingas apvaisinimo pamėnėjimo senos garbės wiespatystės padarys tautos išsiųstus deputatus prilankėsiams jo geidavimams, nepavydės paskirti reikalingų pinigų ant padidimo karizkos laivynės, nes rengdama si kada nors pasimėginti su anglijonims, turi, idant galėtu ant to pasikęsti, sudrūtinti wokiskų laivynę. Rengėsi pareikautiant to net 200 iki 300,000,000 markių. Pinigai tai labai dideli ir juo sunkiaus juos paskirti Wokietijai, kuri neprigul prie turtinų wiespatysčių. Gyventojai wos gal pakelti ant jų sprando uždetus dabartinis mokesčius. Todėl laikasčiai wisuose wiespatystės kraszuose atsiliepi priesz tokius neiszpildomus cecoriaus reikalavimus; wisas partijos atsisakė remti ta reikalawimą.

Be didelės laivynės nėra ką ir kęstiesi erzintis su anglijonimis, ypacz jeigu Wokietijai nepasieka nė jokiomis aukomis užganėdinti Prancuzija — todėl ir nesutikimai tarp Anglyjos ir Wokietijos pradeda mažintis ir dyla wis iz palengwo. Užtatai Wokietija stengesi gerintis Prancuzijai, remdama reikalus Maskolijos ir su ja susidraugawusios Prancuzijos.

Maskolija ir Turkija.

Neseni parėjo žinios, buk Maskolija susitarė su Turkija, pagal kurį tai sutarimą Maskolija pasidada buti apginėja Turkijos, žada sawo pajiegomis apmalyti ir wisus maiztus pasikęsius priesz waldžias Turkijos wisokių tautiszkų gniawų. Užtatai Turkija daleidže maskolizkai karizkai laivynę wisada liuosai izplaukti iz Juodųjų Jūrų per Dardanėlių sriuogą, per kurę, pagal wiespatysčių nutarimą ant susiwažewimo Paryžių, po pergalejimui Maskolijos teip wadinamoje kramiszkioje karėje, nė jokia karizska laivynė negal plaukti. Turkijai buvo pawesta daboti Dardanėliaus sriuogą ir nęjokios swetimos laivynės nepęreisti. Toks nutarimas tapo padarytas todėl, kad tuom norėjo apdunkinti Maskolijai wel užpulti ant Turkijos. Pagal tą wiespatysčių nutarimą Maskolijos karizskioji laivynė buvo wisai uždaryta. Juodosiose Jūrėse, nes iz jų newale jai buvo izplaukti, kaip newale buvo atkakti czia laiwas apsiostojusiems ant Baltiko jurių, t.y. nuo Peterburgo ir Kronsztadto.

Per tą susitarimą Maskolija pelno liuosą izėjimą ir įėjimą sawo liuwams į Juodąsias Jures. Už tą kelę kelę ji karę su Turkija 1877 m. ir nors sumuszė Turkija, bat to wis gine įgawo, nes tam pasipriesino kitos wiespatystės, ypacz gi Anglija. Taigi, jeigu pra-

plitęs dabar po pasaule garsas yra teisingas, Maskolija pelnytu be karės tą, ką per kurę igrebtį nęstengė. Ka laimės Turkija, apie tą nėra kalbos: ji pawedus tą kelę Maskolijai, tampa kaipo Maskolijai priklausantis krasztas, nes toje wisada gal atrasti progą, kada tik panorės, czia sawo kariumėg, atsiųsti, pasiremama ant dabartinio sutarimo.

Karewimai Italijos su Abisinija.

Twirtynė Makkale, Abisinijoj, kurioje buvo užsidarius dalis italizkos kariumėnės, tapo abisiniečių atimta; italijonis gi iz czia paleido liuosai, net su ginklais, pasitraukti. Sako, buk Abisinijos karalius negeidže karės ir stengesi su italijonimis snitaikinti; reikalauje wien, idant italijonis su wisu pasitrauktu iz provincijos Tigre.

Laikė karės pasirodė, kokiomis bjauriomis pragomis italijonis pasinaudoje: Szwecarijoj Zuricho universitete mokinosi gimnaitis Abisinijos karaliaus, su dwiem kitais abisinieciais, waikais karaliaus tarnų. Taigi tie tapo wieno italijonies suwilioti: izskelawę su juom newa pasiwažewinti, tapo į Italiją nuwežti, ten waldžių suimti ir izsiųsti jenerolui Baratieri, wirszinkui italizkos kariumėnės karėje su Abisinija. Taigi tasai juos laiko kaipo užstatą.

ISZ Lietuwiszku Dirwu.

Reikaluose susitaikimo.

Klausimą apie susiwažewimą mokyty Amerikos lietuvių, jau keletas lietuwiszkų laikaszių swarstė su sawais patėmijmais. Nauja Gadynė iz Seranton Pa, nemato susiwenijimo, brolystės su katalikais, jeigu jie ne izsižadės Romos hydros. Bet jau cizonai reikia patėmyti, kad toksai reikalawimas izrodo per daug wienpusizku, nes jeme nematyt nė jokiu aukų reikaluose susitaikymo iz pusės N. Gadynės. Atsižadėkite tikėjimo, tai bus jums pakajus, neatsižadėsite, — smertis. Pats žemiaus pasirašę, užmawandamas susiwažewimą del geresnio susitaikimo ir pasirodawimo lietuwiszkame darbe, niekadoms nemislyjo, kad nuo Naujos Gadynės izgirstu toki nemielasizdingą ir tyronizšką atsakymą. Straipsnis N. Gadynės, Na taigi meginkime, po tokių dictum acerbum pats per sawę izswyrsta, nes neturi sawo pamate kibirsktėlės teisybės ir žmonių meilės: žmogus mylintis teisybę ir artimą neiszdrijs paduoti sawo draugui tokio reikalawimo kaip szitas: atsižadėkite Romos hydros; tame žodyje yra paniekimas to, ką laiko sau žmonės didžiausioje godonėje. Czonai netiktai mas liepe atstoti nuo katalizsko tikėjimo, bet ji paniekinti, jo neapkęsti, netiktai atstoti nuo Romos popiežiaus, bet laikyti jį už hydrą — kirmelę, wieną žodžiu po szitokiam reikalawimui Naujos Gadynės reikia nulaužti plunksną, daugiaus nieko. Ant tokių pamatų juk newalima susitaikyti — nes N. Gadynė reikalauje wien aukų, bet pati nieko newaukaje. K. Z.

Paszwentinimas bažnyczios.

1 diena 1896 m. New Britain'o lietuwiams stojosi atmintinga ant amžių, nes — tapo paszwentintas kampinis akmuo naujos lietuwiszkos Szwento Andriejaus bažnyczios. Susirinko lietuwių kiek niekad iki tolaik nematyta daugybė. Priesz wienuoliktą wel, kad atwažewo express trainas iz Waterburio su dwiem didžiausiom to krasztu draugystem: Sz. Kazimiero iz Waterburio ir Sz. Jurgio iz Union City ir pasis kystė po miesto ulicizias wedamos garsiausiu kapelijų, wisų szirdis prisipildė neiszpaskuty džiaugsmu, New Britaino lietuwių buvo neapraszomas džiaugsmas, kad matė atwažewusius prie jų brolius. Asz dar newacziau teip linksnių lietuvių.

Prie paszwentinimo kampinio Akmenio ir wisoje parodoje emė dalywumą Szitos Draugystės.

1. Sz. Kazimiero iz Waterburio; 2. Sz. Juozapo iz New Britain'o; 3. Sz. Jurgio iz Union City, Lietuwiszkos ir didžiausios; 4. Sz. Arkaniolo Mikolo ir 5. Sz. Kazimiero karewizska lenkizska iz New Britaino; 6. Wokizska. kiekwiena draugystė turėjo sawo muziką. — Jo mylista Harfordo Wyskupas labai pagyrė lietuwių, kad budamj mažiausiais ant skaitliaws, imasi drasei prie didelių daiktų.

Liudytojai iz swetintauzių, matydami szirdingą lietuwių sawjtarpinę meilę, dywijos iz jiemis nepažįstamos tautos ir gyrė szirdise sawo lietuwių. Sz. Kazimiero ir Sz. Jurgio draugystės persawo aplankymą brolių neiszpaskatyti užsitarnawo lygei akise New Britaino lietuwių kaip wiso Konnektikuto. Anglizski dienniai laikaszičiai wisi dywijo, jog tie susitarė ir gerai anam pesztukui izspėrė kailį. Perpykęs Wosilka parėjo namon ir czia paėmęs rewolwerį, ant uleyzių tykojo ar nepamatys besiskyrstanczių namon ty, kurie ji sumuszė; pamatęs wieną izpėriką szowę, bet ranka pakrypo ir wieton kalpą, pataikę į galwą wisai ne kaltam žmogui, taipogi lietuwiui Juozui Kupruszewiczui, kurisai tuojaus pasimirė. Aną žmogųzdį policija suėmė. Tęmyjant atsitikimus iz lietuwių Amerikoj gywenimo, rodosi, kad daugelis iz jų tyezia taip elgesi, norėdami kad musiszkais, kaip chinecziams, uždraustu atkakti į Ameriką. Juk nė wiena wieszpattytė negeidže swetimų pesztukų ir pasileidėliu.

K. J. Z.

Kaip kur tauta Kele?

Atwažewęs iz Lietuvos į Chicago asz labai pasistebėjau iz gywenimo ir apšėjimų czianykszių lietuwių. Reikia paaiszinti delko. Mat, budamas globoje sawo nuwargintos ir užmigiosios tėwynės Lietuvos, asz turėjau nuomonę, kad sunku yra prikelti tą teip užmigusia musu tautą, nesa stokuoje jai apswiestu žadintoj, ir darbą stabdo nuolatai jos užweiztojai, betgi niekad nemislijau, kad tai tas sunkumas butu teip didis ir teip keistas, jog kartais gal pats kelėjas bekeldamas dar labjaws užmigti, nekaip jo prikelmoji tauta. O wienok teip yra. Asz apie tai persitikrinau Chicagoje iz apšėjimų ir gywenimo czikagizskiu lietuwių.... Bemaž wisi jie Chicagoje gywenanti wartoje tam tikrus kėlimui waistus. Amerika, kaipo liuosybės žemė užlaiko wisas ant gero žmonių taikomas idėjas ir prilaiko wisokius pragumus ir waistus ant paturėjimo ty idėjų; taigi ir musų "tewinainiams" nepasigailėjo pritaistyti waistą. Tik iszeik ant gatwės nors ir pacioje Chicagoje, o reitai teutizksi tokius namus, kur nerastumei paraso jog czia parsiduoda Chicago lietuwiszkų "patrijoty" waistas, paprastai iz anglizsko wadinamas "beer".

Kaip matai: pareina iz darbo musų broliai lietuwiwai ir beziurint perkasi waistus pasistiprinimui ir pradeda sawiszkai kelti tautą, ir reikia pripažinti jiems teisybę, jie netingi kelti, nes tankiai per kiauvas paktis kele ir tai atkartoje bemaž kasdien: suseina, paweksna, kuopa tokių "patrijoty", nagi, žinoma, atsgebena waistų ir jų izsgęgę, jau pradėda jauti sawę daug stripresniais ir narsesniais kowoje su sawo prieszinikais, o kad newylyti — wėl parsigabena waistų, bet kaip matai per daug inisza kelti tautą ir nupula ant sweikatos.... Wienas kitas netiktai izsitarė po nereikalingą žodį, o palygę žmonės, kaip žinoma, nekantrūs. Sztai patrijoty kuopoje prasideda barnys ir teisdarytė ir ant galo pasibaigę labai liudnai, nės wienas kitą perskaudžia nubaudžė, ką jau wisi gal numanyti. Tai ir waistai! Broliai! kelkite tautą jeigu katrie patys esate jau atsi- kele, tik newartokite ty amerikonzskų waistų; o, susiweniję su europizskiais patrijotais, greitai ir garbingai priksite sawo nelaimingą tėwynę Lietuvą. Ki- taip wien ant izjuokimo ir paniekimo swetimų užsielpynisime, juk ir sziaiden dėl wartojimo ty amerikonzskų waistų ne per geriausią turime garbę.

Nedailus lietuwių pasielgimas.

Iz Wilkesbarre, Pa. raszo "Garsas" apie pesztynę ir žmogųzdų tų atsitikusia tarp lietuwių. Po pėdei, kaip wisada tarp lietuwių atsitinka, izsiskyrstę jie po salionus ant Georgetown. Į wieną salioną atsiwiko ir žinomas czia wisiems pesztukas Petras Wosilka; pasigęs pradėjo prie kitų kabintiesi ir taip aniem įkėrė, jog tie susitarė ir gerai anam pesztukui izspėrė kailį. Perpykęs Wosilka parėjo namon ir czia paėmęs rewolwerį, ant uleyzių tykojo ar nepamatys besiskyrstanczių namon ty, kurie ji sumuszė; pamatęs wieną izpėriką szowę, bet ranka pakrypo ir wieton kalpą, pataikę į galwą wisai ne kaltam žmogui, taipogi lietuwiui Juozui Kupruszewiczui, kurisai tuojaus pasimirė. Aną žmogųzdį policija suėmė. Tęmyjant atsitikimus iz lietuwių Amerikoj gywenimo, rodosi, kad daugelis iz jų tyezia taip elgesi, norėdami kad musiszkais, kaip chinecziams, uždraustu atkakti į Ameriką. Juk nė wiena wieszpattytė negeidže swetimų pesztukų ir pasileidėliu.

Paszwentinimas bažnyczios.

Paszwentinimas bažnyczios Elizabeth Port, N. J. buvo apwaiksziotas 12 diena szio mėnesio. Žmonių į bažnyczią susirinko ne daug, nes už įėjimą reikėjo mokėti 1 dol., o kaip žinoma, daugelis musų brolių ne norė izleidže pinigų ant wieszos naudės. Taigi nors czia buvo suwažewę lietuwiwai ir iz kitų krasztų, bet pamatę, kad įėjimas kasztuoje 1 dol. izsiskyrstę po salionus, wėlydami ten tą doliarą praleisti į bažnyczią su pamokslu musų prabaszczius užsiprasę kuniga lenką — tasai pasakė dailų pamokslą, tik wargas, kad jį wos maža dalelė lietuwių te supratę, nes daugumas jų lenkizskai ne moka.

Ant nieku čina motinos uždarys!

Wiena naszlė iz Shenandoah Pa. wazinėje į Pottsville bulwių skusti ir, turbūt, gerai czia uždirta — tik ne kokią iz tos uždirtės te turi sau naudą, nes ką motina uždirta — praleidže jos izlepintas sunelis. Neseni jis pralosę į "einikį" netik sunkei motinos uždirtus pinigus, bet ir auksinį laikrodėlį.

Salionininkai Shenandorės.

Salionininkai Shenandorės daugel turėjo wargo, pakol izsgriebė laisnius (licencijas) ant szijų metų, bet wisgi ant galo ko ne wisiems pasisekė juos izsgriebti. Už tą wargą, koki turėjo prie izsgriebimo laisnių rengesi jie atkerszinti demokratų partijai, pasitikėdami kad tai jų tam yra kaltė. Nežinia kodėl musų salionininkai taip užpyko, nes kiekwiena waldže lygei Europos wieszpattytėse, kaip ir Amerikoj, norėdama apsaugoti žmonės nuo girtuokliawimo, stengesi sumažinti skaitlių karčemų, o kaip antai Norwegijoj, Finlandijoj yra net įstatai, pagal kuriuos szinkoriai, pas kuriuos žmogus pasigėrė, buwa ant sunkios bausmės nusprendžiami.

Turbūt iz didelio džiaugsmo, kad izsgriebė laisnį wieną salionininką — bet taip pasilinksminti — bet taip karsztai beklaidamas darbawosi, kad pirmame jau saliuone, kurį atlanke, ne dateko jam pinigų užsimokėti už įpiltus į gerklę gėrimus ir turėjo net laikrodėlį užstatyti.

Lawrence Mass. Yra czia lietuwininkų ne mažas burelis, bet priasiartinkime arcziaus ir prisiweizėkime gerai, ką mes tarp jų patėmysime? daugumas ty newa lietuwių — tai swetintauziai o namų tikrų tėwinainių mažai te atarasim, bet daugiausie atarasime: szuoponių, puslenkių, teipogi atrasime ir daug tokių, kurie dar nežino kas jie toki: ar lenkai ar lietuwiwai, ar maskoliai — nes jie ir newupranta tautiszko skirtumo. Liudna tai, labai liudna!

SHENANDOAH, PA. kaip paduoda "Garsas", tapo įrengta lietuwiszka wakarinė moksleinė, kurioje wakarais nuo 7 iki 9 walandai kiekwienas gal pasimokyti skaityti, raszyti ir rokundy. Geriaus lietuwiui padarytu, jeigu wieton žudytipingus, sweikaty ir garbę po salionus, kad eitų į moksleinę sziek tiek apsiszwiešti. Jeigu skaitlius liankytojų moksleinės pasidaugins, bus joje mokinama ir anglizska kalba.

PLYMOUTH, PA. namuose p. J. Paukszcio, draugystė Wolonczausko įrengė lietuwiszką moksleinę. Iz pradžių norinti bus mokinami dukart ant nedėlios: utarņiko ir petnyczios wakarą; jeigu atsisar daugiaus norinczių pasimokyti, tasyk mokinimas taps lwestas kas wakarą.

"Vienybė" korespondencijoj iz Merkinės (Trakų paw). pranesza apie pajauretinga susispežimą po po su dijaku arba zakristijonu cerkwėje, laike diewnaldystos. Mat popas palaikė per daug pinigų prigulinczių už patarnawimą prie diewnaldystos. Užtat jiedu pradėjo iz pradžių bartiesi prie altoriaus, toliaus gi už bartų tasytiesi, akyse susirinkusių žmonių.

Juokai.

Duktė: Mama, parakyk man, kas tai ynelaiminga meilė? Žmones apie ją taip daug kalba.

Motina: Nelaiminga meilė yra tai: jeigu mergina įsimylėjusi yra į waiką, o tasai neturi pinigų.

Ant baliaus Amerikoj.

Jonas: Kodėl ty Kaziuk ne siartini prie Magdūtės? — matai kad ji wiena sau kampelyj sėdi.

Kazys: Negaliu — nes ji kiekwieną žodį laiko wisada už meilės izsreiskimą ir pažadėjimą ją westi ir tuojaus kabinas ant kaklo.

Jonas: Kodėl tu Baltruk nieko neskaitai? Galėtum labiaus apsi- szwiesti.

Baltrus: Nėr kada brolau! girdejai juk kad alų ketina pabran- ginti — taigi reik dabar gerti kol dar pigus. Kaip izgeri žmogus deszintis stiklų — tai bent szwiesu pasidaro galwoj: nors parwyrsti tankei į purwyną — ir to ne jauti, taip ramu pasidaro! Skaitant tiek ne apsiwsziesi.

Jonas: Matau, Stasiau! geri per daug degtinės.

Stasius: Darau tą wisada, nes kaip grįždamas namon parwirstu, o praeinanti pradeda spardinti, tai man rodosi, kad asz likausi kiauilių karaliumi. Kiekwienam juk malonu wieszpatauti.

Jonas: Ar izsiraszei jau ant szijų metų koki nors lietuwiszką laikaszių.

Baltrus: Ką tu man kalbi apie lietuwiszkus laikaszičius? Kam jie yra tikę? Andai begerdami saliuone susibarėwa su Juozų; bet kad czia barnių nebaigėm, asz norėjau jį paskui per laikaszių izskolioti; nusiuocziau gana szwelnei paraszytą tam tikrą rasztą — bet nors liepiu, redakcija ji nepatalpino. Taigi kam man reikia tokiu laikaszičiu, kuriuose asz mano newžbaigtų koliojimų talpinti negaliu.

Baltruwenė: Szirdele, wargas pas mus namieje: mano Antanukas apsirgo.

Jonienė: Tai kodėl neparweži daktaro? Gal kiek nors pagelbėtų?

Baltruwenė: Ką ten kwiesi daktarą: jie paima pinigus o nieko ne pagelbi. Antai Kaziuki Juozų, kaip pirma susirgo, buwo ir daktarą parwežė o tik szimet ji pakawoję.

Jonienė: Kuom gi jis susirgo?

Baltruwenė: Besicziuzinėdamas ilužo ir prigirė.

Sudžia klause wagues:

— Ar turi ką pasakyti prieszais sudo nusprendimą?

— Turiau!

— Tai sakykite.

— Matote, pons sudžia, jau dwidesimt penktą sykį stoju asz priesz szwiesu sūdą už wagystą. Ar gi iz tos priezasties ne butu galima to pamėnėjimui izskilme apwaikszioti. Man rodosi teip priguletu, nes teip ilgai besidar buodamas asz ant to užsielpinau.

Wyras: — Tau dar geriaus, izsgersiu asz už tawo sweikata!

The Lithuanian Weekly

"Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Executes all kind of Job Printing and trans-
lates in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed
"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikraštis
"LIETUVA"

Išseina kas Subata, Chicago, Ill.

KASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UŽMARE.....\$3.00

Užvėzdetojas A. OLSZEWSKIS.

Bankasizojai (korespondencijos) ir laisvokai tu-
ri būti adresuoti ant šio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.
954 33rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS.

Plaigai turi būti slunsi per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTĄ GROMATĄ ant ranku

A. OLSZEWSKIO,

954 33rd St., Chicago, Ill.

Isz Amerikos.

Komisija isztirymui atel-
wystės i Ameriką.

13 d. Sejos 1894 m. ant reikala-
wimo ministerio Carlisle tapo
isrinkta tam tikra komisija isz-
tyrimui wertes swetimų ateiwių
Amerikoje; i sanarius tos komi-
sijos tapo isrinkti: generalisz-
kas komisorius ateiwystės dalykų
Herman Stump, Dras Juozas Sen-
ner, komisorius užziurėtojas a-
teiwių New Yorko ir jo asistentas
McSweeney. Taigi po 1½ metų ti-
rinėjimų toje komisija padawē da-
bar i kongresą rasztą su patēmi-
jimais apie atewystę. Komisija
rado wien blėdingais italiskus
ateiwius, kokius czia atgabena
taip wadinami "padrone", ku-
rie nieku kitu nėra, kaip kantrak-
toriais; jeigu uždrausta yra ga-
benti i Ameriką sukontraktuotus
darbinjkus, tai, pagal nuomonę
komisijos, priguli ne i leisti ir at-
gabenamų czia kasztais "padro-
nių". Teipogi iszranda negeisti-
nais ir kanadiskus darbinjkus, ku-
rie liuosai pereina rubėžiu isz Ka-
nados ir parubėžiniuose krasztuo-
se atima uždarbį wietiniams dar-
binjkams, ypacz kad tų uždar-
biaujenczių kanadiecių trauke
i Unią per 100000 ir jie czia ne-
geidže apsigyventi, bet uždir-
bę kiek pinigų, wel grįžta i Kana-
dą; taigi wieszpattystē isz jų ne
turi naudos, o jie atima wien už-
darbį wietiniams darbinjkams.

Kaslink ateiwių isz Europos, ko-
misija nurodo, kad uždraudimas
arba nors apsunikinimas jiems ate-
jimā nėra geistinas, nes apstab-
dytų pirmžengystę Unijs, suma-
žintu pelnā komunikacijos i
rėdinių, apsunkytu gywentojams
gawimą tarnų ir tarnaiczių; nu-
rodo, kad pirmiausei reiktų ap-
stabdyti atejimā wien tokiems
ateiwiams, kurie ne nori pasilik-
ti ukėsis Unijs, bet ją laikyda
mi už melžemā karwę, atkanka
czia wien ant trmpo laiko už-
darbiauti, o su uždirtais pi-
nigais grįžta atgal i sawo senjā
tėwynę; toki wien iszweža tur-
tus krasztu, nieko už juos nepa-
likdami czionai.

GREITAS APSIGOBIMAS.

I BAYFIELD, Wis., atkako wie-
nas 53 metų farmeris Williams
Marquette, turėdamas 50 dol.
keszenių, kuriuos tuojuos pralo-
szē i kazyras. Tas wienok, kuris
jo dolierius iszloszē, matomai
žmogus jauslios szirdies, pasigai-
lėjęs farmerio, užmanē, kad už taiti
suras jam moterį. Nelaimingas
loszikas ant to sutiko. Pawaka-
rē supažindino jį su 54 metų wi-
rėja Mary O'Harn. Abudu i kita
kitą pažūrę tuojuos sutiko ir i
dwi waldas jau apsigobē.

PIGUS ALUS.

Isz DAWENPORT, Ia., raszo, kad
czia Chicagos Brewing Co., geiz-
dama iszkariauti wieta sawo alui
Indianoj, numażino prękę alaus;
ką, žinoma, priwerstos daryti ir
wietinės alaus leidinyczios, nes
kitaip jo nieks neimtų. Per tokį
susikarawimą alaus leidinyzių pre-
kė jų nupulē Devenporte iki 3 dol.
už haczkutę.

UGNIS ISZ DANGAUS.

Isz NIRVANA, Mich. raszo, kad
pereitā utarnikā nupulē czia isz
dangaus ugninė kulka nuo bu-
szelio didumo. Susidawus i žemę
ji wel augstyn iszkilo ir pasiro-
dē kitų pusėj kalno. Ar tai buvo
akmuo, koki gana tankei isz dan-
gaus puola ant žemės ir prisigrie-
bē žemės oro, nuo smarkaus try-
nimosi užsidega, arba wel buvo
tai gazinė kulka žibanti, pasida-
rius isz žibanczio fosforinio gazo,
kokį žmones tankei mato ant dur-
pincyzių ir sako, kad tai pinigai
dega — iki sziole ne isztirta.

ZMOGZUDYSTE SUDE.

Isz WAUKEGAN, ILL., raszo apie
žmogzudystę, atsitikusią sudo sa-
lėje. Core ir Baker du kaimy-
nai buvo szirdingais draugais. Ne-
senei susipyko už rubėžius jiems
prigulinczių farmų. Core pri-
dėjo atkerszyti sawo buwstiam
draugui ir apsiginklawēs su kara-
binu ir rewolveriu nuėjo pas Ba-
kerį, norėdamas jį nusztai. Bet
Baker dar apmuszęs, atēmē gink-
lus ir iszmetē Core i aukā. Tai
sai apskundē už sumuszimą. Tai-
gi, kaip tik paszauktas Baker at-
ėjo i sudą, ēsantis czia Core, isz-
traukęs rewolverį, szowē, bet ne-
pataikē i Bakerį, tik i wienā liu-
dinikā Dillona, kurį ant wietos
užmuszē. Core tapo tuojuos su-
aresztuotas.

EXPLOZIJA 125 KWORTU
DINAMITO.

Isz CINCINNATI, O., raszo, kad
czia bewezant per miestą, nuo
trankymosi wėzimo, explodawo
125 kwortos dinamito. Wėž-
jas Engels tapo wisziskai sudras-
kytas. Langai ant ulyczios, kur
atsitiko eksplozija, tapo jos smar-
kumo iszdauzyti.

* ELLWOOD CITY, PA. Wagys
iswerzē czia ant paczo; su dina-
mitu iszardē duris geležinės kasos
ir isz jos paēmē pinigus ir paczti-
nes markutes, isz wiso apie 1000
dol. pasitraukē. Iki sziole wagys
dar neatrastis.

* KNOXVILLE, TENN., ulyczinis
karas susimuszē su geležinkelio
trukiu; daugel pasażierių tapo
sužeistų, isz kurių daugel, pagal
nusprendimą gydytojų, turēs pasi-
mirti.

* Isz BROOKLYNO, N. Y., raszo,
kad isz wandens Newton Creek,
po Brooklynu, tapo iszgriebtas
kunas; keszeniuose iszgriebtojo
atrado rasztus, isz kurių persitik-
rino, kad iszgriebtas yra lenkas,
kunigas Syczek. Nežinia ar jisai
pats pasiskandino, ar tapo kokiu
žmogzudžiu i wandenį nustum-
tas?

Skolintojas i kaltinykā: — Jau
man nusibodo waikszioti pas
Tamištą ir reikalauti kad man
skolā užmokētum.

Kaltinjas: Teisybę sakant, tai
man dar labjau nusibodo Tamištos
nuolatiniai lankymai, bet,
nenorėdamas užgauti, to nesakiau.

— o —

Newedėlis i apsiwedusi.
— Ar skaitei laikraszcziuose,
kad ant kokios ten salos Ramiojo
oceano wyrai pardawinėje sawo
moteris. Man rodos, kad pas mus
tokių atsitikimų nėra?

Apsiwedėlis dusaudamas: —
Žinoma kad nėra! Kas gi czia jas
pirkti norēs.

— o —

Kareiwis raszo i gimines ir szie-
teip laiszkā užbaigē: Raszau pas
jus, mano mieli! wienoje ranko-
je laikydamas karabinā, kitoj gi
rewolveri.

Taigi klausymas su katranka
raszo jis laiszkā, jeigu ne wiena
isz dwiejų ne liuosa?

Isz darbo lauko.

Apie uždarbį angliskose
kolonijose.

Tamtikras Anglijoj biuras, pa-
duodantis nutēmėjimus iszeiwiams
keliaujantiems i swetimus krasz-
tus, sawo Aplinkrasztj už Sausį
zių metų talpina sekanczius nu-
rodymus. Australijos kolonijoj
New South Walis ateiwiai atkan-
kanti be pinigų ne gal laukti nie-
ko gero. Tik i sidabro kastynes
Broken Hill reikalauje ipratusių
kalnakasių. Apart to žemdarbiai
su mažais turtais gal czia wisa-
da atrasti palengwinimus nuo
waldžių perkant farmas. Wiso-
kiose kolonijose wietose galima
nusipirkti akrā žemės ir tai ge-
ros po 10—12 szilingų (t. y. 2½
3 dol.). Kolonijoj Victorija su
wisu nereikia swetimų darbinj-
kų; Wakarinėj Australijoj, aukso
kastynose Coolgardie reikalauje
nuolatai kalnakasių, bet gywe-
nimas czia brangus ir dideli kar-
sziai, per ką ne sweika yra at-
kakusiems europieciams — todel
czia gal traukti wien su wisuswei-
ki ir druti ir turinti sziek tiek pi-
nigų kesziančių darbinjkai. Tai-
pogi wisoki amatinjkai wisada
gali gauti gražų uždarbį Cool-
gardie, joje Waldžios wakarinės
Australijos paskyrē ant szijų me-
tu ant statinio wiesziems reika-
lams triubų 4250000f apie (2 mil.
dol.), kada pernai ant to wos
70000 f st buwo — taigi czia gal
atsirasti darbas murinjkams. Da-
bar daugumai keliauje žmonių
i pietinę Afrikā (keliauje i czia
ir daugel lietuwių isz Kauno gub.)
Daugumas atkakusių i Cape Town
(Kapstadt) traukē isz czia to-
liaus i Transvaaliu, kur lengwai
suranda darbā.

SHENANDOAH, Pa. mainose St.
Nicholas tapo sunkei sužeistas lie-
tuwys Juozas Sziaudys. Beeinant
per rėles pagawo jį tusz-
czias karas bėgdamas žemyn ir
pamuszē po sawim, nugarmdē
jam skurā ir rankā nulažē.

GRANTWILLE'J ant State Island
N. Y. sustraikawo 250 darbinjku
Consolidated Wire Co. isz prie-
žasties numażinimo mokesties už-
darbā.

POMEROY OH. 200 kalnakasių
kastynių Peacock, kurie buwo
susztraikawę, laimėjo. Sawinjkai
kastynių turėjo, pagal reikalawi-
mā darbinjku, pakelti užmokestį
iki 50 centų už tonną, t. y. ant
4 centų daugiau neng pirma bu-
wō.

St. Louis'o kompanija Carters
Co. padarē kontraktą ant pasta-
tymo tilto ant Mississippi. Darbi-
njkai prie darbo yra tos kompani-
jos kontraktuojemi jau dabar,
nes Pjūtēs menesj 1897 m. til-
tas turi buti pastatytas.

COLUMBUS O. Perdėtinis drau-
gystės "Federation of Labor"
prižadē czia atsiusti Samuelį
Gompę perdėtinį draugystės
"National Federation", idant pa-
reikalauti nuo darbdawių priėmi-
mo praszalintu nuo darbo 17 dar-
binjku.

Isz lenkiskų aukso kastynių
Middle Creek pareina žinia, kad
baisi audra iszardē czia kanalus
bėgimui wandenio i malūną; per-
ką malunas tapo sustabdytas.
Pataisimas tos blėdės audros pa-
darytos trauksis i porā mēnesių,
potam darbas wel kastynėse prasi-
dēs.

Geležies dirbtuwēs South Chi-
cago rengesi priimti daugiaus
darbinjku, nes nori padauginti isz-
dirbimus.

Kaip daugel darbinjku be dar-
bo randasi Chicagoj, tai parodo
szitasai atsitikimas: szia nedėlig
paleido kas paskalā, buk wiena
isz didesnių czia gywulių pjowy-
nyczia reikalauje darbinjku skal-
dyti ledą. Paskalas greitai po-
miestį praplitō ir i porā walandų
priesz pjowinyczia susirinko
2500 žmonių, norėdami tą darbā
gauti. Žinoma kad negawo, nes
nieks isz tikro czia nereikalawo,
paskalā gi tyczia paleido nežinia
kas.

Wisokios žinios.

† Kiekwienas žmogus tankei
rugoje, skusdamasi, kad metas
nuo meto oras musų žemės darsi
si wis szaltesnis, tuom tarpu la-
bai senei czia buwo dar szal-
cziaus. Szweicarijos mokslin-
czius Agasiz ir Prancuzas Char-
pentier iszaiszkino, kad kitakart,
labai jau senei, bewiek wisa Eu-
ropa, iszskyrus wien Italiją, buwo
amžinai ledais užklota — žmo-
nes czia gywenti nebegalėjo: —
Tas patā buwo ir sziaurinėj Ame-
rikoj. Koke tame buwo priežastis,
tikrai nežinia, matoma wien, kad
tuose krasztuose saulē mažiaus
szilumos te duodawo; užtektu ir
dabar, kad sziluma susimažintu
ant 4 laipsnių o jau plotai Szwei-
carijos užsidengtų wel ledais.
Kalnuose Pirinėjū (tarp Iszpāni-
jos ir Prancuzijos) kitā kart bu-
wo dideli amžino ledo užkloti
plotai, sziaūdien jų wos kur ne kur
atsiranda; Wogezių kalnuose
(terp Wokietijos ir Prancuzijos)
jų dabar nėra, bet kitā kart kal-
nai tie buwo ledo uždengti. Di-
deli lediniai kalnai buwo ant rubė-
žiaus Italijos ir Austrijos ir
Szweicarijos; Irlandijā Anglijā ir
Skotijā ir dengē kitakart amži-
nas sniegas ir ledas, ką rōdo ledo
sustūdyti i lygumas dideli nuo
kalnų akmens — tas pats yra
po wisā Wokietijā, Maskolijā ir
Holandijā. Sziaurinėj Amerikoje
ledai traukēsi dar toliaus i pie-
tus; ne truko jų ir dabartinėj Ar-
gentijoj. Didžiausi lėdo uždengti
plotai pietiniuose krasztuose at-
siranda dabar ant Naujos Zelan-
dijos, Australijoj, ir krasztuose
pietinio žemės galo. Azijoj, apart
Sibėrijos, buwo jų labai mažai, at-
siranda jie Himalajų kalnuose
ant Indijū rubėžiaus.

† Isz Berlyno atkako i Mexi-
ką profesorius Edwardas Seller ti-
rinėti likimus senowēs to krasz-
to gywentojų, dabar isznykusių,
Aztekų ir Toltekų, ir dar esan-
čių giminės Maya. Teipogi
jieszkō jisai ar ne pasiseks czia
atrasti kokių senowēs, anų iszny-
kusių tautu rasztuose, paminėji-
mų apie Oceano nugrimzdusj
krasztą, wadinamą ATLANTIDA,
kurisai kitakart, labai jau senei,
buwo tarp Europos ir Amerikos
bet paskui, drauge su gywentō-
jais ir su paweiklais darbų gy-
wentojų, nugrimzdo jurių gėlmē-
se. p. Seller pasitiki, kad gy-
wentojai to krasztu buwo indijo-
neczių kilmės, giminingi aniems
isznykusioms tautoms.

† Ant užlaikymo kareiwjū pe-
reitā metā Europos wieszpattys-
tės iszleido pinigų: Maskolija
daugiausei, nes apie 500 milio-
nų rublių; Prancuzija apie 400
mil. Austrija ir Wengrija—350
mil. Nuwargusi Italija 150 mil.;
Anglija—350 mil. Klausimas tai-
gi kiek toms wieszpattystėms pa-
siliko ir kiek jos paaukawo ant
pagerinimo žmonių gywenimo?
Turbūt labai mažai.

† Karėje wokiecių su prancu-
zais 1870 ir 1871 m. wokiszkoji
karjūmenē szitiek szuwių palei-
do i prancuzus: isz kanuolių tapo
paleista 338310 szuwių; pėksztin-
jkai gi isz karabinų paleido 20
milijonų szuwių. Isz to daugumo
szuwių wos mažā dalis te užgrie-
bē kokį prancuzą, nes per wisā
laikā karēs prancuzai nustojo tik
300,000 žmonių, isz ko nuo kul-
kų tik 190,000.

† Jau 900 metų perbėgo, kaip
Chinuose tapo iszduotos tiesos,
pagal kurias, jeigu czia kas nusi-
bankrutijo, buwa nužudytas
ne wien jis, bet ir jo wiriausias rei-
kalų užziurėtojas ir kasierius; je-
gu tai yra kompanija — tai nu-
kerta galwā jos prezidentui ir
kasieriui. Todel nuo iszdawimo
tų tiesų iki dabar nebuwo Chi-
nuose bankrutyzyczji. Kiek tai
darbo budeliai turėtu, jeigu ir pas
mus tokios tiesos butų įwestos!
Žmones, rodosi, nieko per tai ne-
žudytu.

† Tirinėtajai budo wisokių gy-
wuolių patēmijo, kad tuli isz tų
gywuolių jauze ateinantj žemės
drebejimā porā walandų pirm jo
apsireiskzimo. Wienas girinjkas
priesz žemės drebejimā atsitiku-
sį Lublanoj, pietinėj Austrijoj, pa-
tēmijo zuikius su iszgaszcziu
beganczius isz laukų i kalnus ir
kurapkias kylanczius nuo lizdų;
mieste gi Lublanoj tapo patēmy-
ta, kad priesz kiekwienā sudre-
bējimā žemės karweliai ir kreg-
ždės kyla umai nuo lizdų; žiubės
ir žwirbliai lakiojo wisā nakti
priesz atsitikusj žemės drebejimā.
Tik wiszos nė pirma, nė laike
drebejimo nieko nejaucze, bet ra-
miai tupi sawo lizde.

† Isz Miesto Genowa, Italijoj,
raszo, kad miestelij Teglino, ne-
toli nuo czia, atsitiko muszis tarp
pakwiestos ant pagelbos kariume-
nės ir dirbanczių werpincyzių
merginų darbinjkių. Keletas dar-
binjkių tapo užmuszty o daugelis
paszautų.

† Netoli Montavk paskendo
angliskzas pasażierinis garlawiys
"Hawkins" su 175 pasażierių,
daugiausei iszpānijonų, kurie ke-
lewo ant Bermudų salų, ant Me-
xikoniskų jurių.

Apgarsinimai.

— Permainydami sawo adresus,
wisada prisiuskite ir senā adresā.

— Kas užsiraszo "Lietuva" ir
užsimoka už ją \$2 isz wirtszaus
gawna downų dwi puikes knyge-
les, tai yra: Sappų knygelę ir Ka-
lendoriu ant 1896 meto.

— Užsiraszydami "Lietuva" ir
siusdami pinigus už ją, wisada už-
dekite szioky adresā: A. Olszew-
skis, 954—33rd St., Chicago, Ill.

— Netrukus iszeis pas mus isz
po spaudos Rankwedis raszymo
laiszkų (gromatų). Toje knygelē-
je kiekwienas lietuwys atras sau
aiszkiausius pamokinimus, kaip
reikia laiszkus raszyti iypatas wi-
sokių luomų, i gimines, pažysta-
mus, mylimiausias, mylimiausius
ir t. t.

— Kas mislyjat pirkti sau lotā
arti lietuwiszkos bažnyczios, tai
pasiskubikite, nes kad pawasaryj
prasisdēs statymas naujos bažny-
czios, tai wisi lotai aplink pab-
rangs. Mes parduodame lotus ant
wisų ulyczijų aplink lietuwiszkā
bažnyczia. A. Olszewskis.

— Kas isz kokios nors priežas-
ties negawote lietuwiszko Kala-
ndoriaus, tai atsiszaukite, o jeigu
da laikas prenumeratos bus neisz-
sibaigęs, tai prisiusime. Kurį
yra iszsisbaigęs, tai meldžime
ant toliau užsimokėti, o teipogi
gausite Kalendoriu.

— Pirmas lietuwiszkas saliuos
Chicagoje L. Ažuko, po nr. 3301
Auburn ave. ir kerte 33czios
arti lietuwiszkos bažnyczios.
Užlaiko wiszkā czystai ir puikēi.
Wisada szaltas alus, puikus li-
keriai ir kwepenti cigarai. Užlai-
ko puikia sala del mitingų, wese-
liju ir ikitokių zobowų. Jeigu isz
kito miesto atwažiuoja lietuwiai,
gali atsilankyti ir spakainiai per-
nakwot, teipogi ižroda gaut.

— Ant pardawimo geras saliu-
nas po nr. 4408 Goodspeed str.
ant Town of Lake. Parduoda isz
priežasties ligos. Gera wieta del
lietuwiu. Atsiszaukite i salinā
(15—2)

— Puikus lotai ant pardawimo
mieste Elizabeth Port, N. J. Tu-
ri 25 pėlas ploczio, o 100 pėdų
ilgio, ulyczios iszbruotos ir
isz ten yra labai arti i bažnyczia
ir i iszkolas. Parsiduoda ant la-
bai lengwų iszlygų. Atsiszaukite
pas Simanā Mack, 82 Bond st.
Elizabeth Port, N. J. (29—2).

Grand Opening!

Nikodemus Urbonas atidarē
naują lietuwiszkā salinā, po nr.
8819 Honston Ave. South Chia-
goje ir, ant subatos ir nedėlios,
1 ir 2 Wasario, rengia didelį ba-
lių įkurtawų saliuono, ant kurio
szirdingai užpraszo wisus lietu-
wius atsilankyti. Su guodone
N. URBONAS.

MITINGAI.

Nedėlioje, 2 d. Wasario, tuo-
jaus po sumai, bažnytinėje sala-
je "Dr tē Simano Daukanto" lai-
kys sawo mēnesinį susirinkimā,
ant kurio wisi sanariai užkwie-
czemi yra pributi; lyginai yra
užkwieczemi pributi ir tie wisi
lietuwiai, kurie norētu prie Dr-
tės prisiraszyti. Su guodone.
J. ALEKSANDRAWICZIA prez.

Nedėlioje, 2 Wasario, 4 walan-
dā po pietų, salėje L. Ažuko,
"Lietuwiszkas Palitikszkas Su-
siwienijimas" laikys sawo mėne-
sinį susirinkimā, ant kurio bus
apswarstomi didelės swarbos da-
lykai. Dėlto delegatai isz wisų
lietuwiszkų klibų szirdingai yra
užprasdami pributi, idant tuos
swarbius dalykus galėtume atsa-
kancziai atlikti. Su guodone.
P. JONAITIS prez.

Didelis Balius!

Nedėlioje, 9 Wasario '96, Vor-
waerts Turner Salėje, 251 W.
12-th st., arti Halsted, bus balius
kurį rengia "Jaunų Lietuwių Pa-
silink-minimo Klibas." Grajis
puiki muzika, bus daugybē jauni-
mo ir smagiausi szokiai, nes sa-
lė yra didelē ir puiki. Balius pra-
sidēs 5 adynā wakaro. Įženga wy-
ro su pana 25c. Wisi lietuwiai ir
lietuwaitės yra užprasdami atsi-
lankyti.

Su guodone KOMITETAS.

Balius ir koncertas.

New Yorko Mildos Giesminj-
kų draugystės atsilaiķis didelis
koncertas ant kurio dainuos puik-
niausias lietuwiszkas dainas
wyriskzas ir maiszytas choras.
Po koncertu bus puikus balius.
Užpraszone wisus lietuwių ir
lietuwaites isz wisų aplinkinių
miestų ant subatos 8 to Wasa-
riaus 1896 m. atsilankyti i New
Irving Hall 216—220 Broome
str. New York.

Pradžia 8½ w. wakaro. Įėjimas
ant salės wyriskziems—25c.
Moterys už dykā. KOMITETAS.

Padekawonės.

Stunczių szirdingiausia aczių p. A. Ol-
szewskui. už tą puikiā knygelę sapnų,
kurā man prisuntēt dykai kaipo dowan-
nā prie laikraszczių "Lietuwas". Yra
tai didelės wertes knygelē, už kuriā ne-
žinau kaip Tamstai atidėkawoti. — We-
liju Jomis tukstanczius skaitlytoji už
Jusų gerā szirdį. Su guodone
J. Poniskis 340 N. Front St.
Philadelphia, Pa.

Stuncziams szirdingiausia aczių. P. P.
Kelpsch, Noreikai & Co. už prisuntimā
puikj laikrodėliū, kurie yra werti trisysk
daugiau, kaip mes už juos užmokėjome.
Už tai welyjeme wisiems lietuwiams
pirkti wisokių daiktus pas P. P. Kelpsch,
Noreiko & Co., o užtikriname, kad bu-
site užganėditi. Su guodone
Mikas Carroll ir draugai
Nort Jay, Me.

Teipogi asz Juozas Karbanawiczius
szirdingai dėkawojū sawo wienžemiams
už prisuntimā tokio puikaus laikrodė-
lio: džiaugiuosi juom kaip tėwas sawo
waiku. Jeigu buczia pirktas pas ką kitā,
tai buczia turėjus užmokėti kokiā \$15
už tokį laikrodėli. Dabar duodu orderį
už \$4 ir praszau prisistūti man žiedų.
Su guodone J. Karbanawiczius
Box 75 Barre Plainēs, Mass.

Reikale Palitikos.

SHENANDOAH, PA., 22 Sausio. — Guo-
dotini Lietuwliai! — Jau artinasi pawa-
sario elekcijos, ant kurių eisime duot sa-
wo balsā idant iszrinkti sau naujus ure-
dnjkus ant ateinančių metų. Taigi kiek-
wienas gerai apsirokuokit, prie kurios
partijos norite prigulėti ir už kuriā sawo
balsā atiduosite. — Asz welycziau wi-
siems prigulėti prie republikoniskos
partijos ir už ją balsuoti, nes ta partija
rupinasi apie musų labā. Sergėkitės tų
žuwinių, kurie jau sziaūdien pradēda
mumis ant sprandų jodinėti, o jeigu mes
juos iszrinktume ir ant toliaus, tai jau
lietuwiams butu ne wieta Shenadoryj.
Už tai rizikimės wisi i republikoniskā
Klibā ir remkime republikoniskā par-
tijā, kuri mus nori remti. Su guodone
Motiejus Kupczynskas.

GROMATNYCZIA.

P. BUSZAUKEI. Eilutēs "Apie
senowēs krajų" ne tinka. Jų tal-
pinti i laikrasztį ne galime.

ISTORIJA Suwienytu Walsstiju AMERIKOS.

(Tasa.)

Žine ape neislaikima Sumpster'o padare triukšminga intekmia kiauiai Sžiaures ir Pietu. Sžiaureje wisokia kita politika tapo atideta. Žwaigždes ir welawos, wedyluojencijos ant kiekvieno namo ir bokszo buvo ženklų Suwienitu Sžiauriniu nuomoniu, del islaikimo galybes arba pirmystes wiriausio rando. Sekancia diena po apleidimui Fort Sumpster, prezidentas Lincoln iszdawe apskelbima traukti septynesdesimtis penkis tukstancius wyrų del karizskos tarnystos ant triju menses. Atsiliepiamas ant to pakvietimo buvo greitas ir sudziaugsmu isz puses liuosu Walsstiju. Ukwatnikai isz wisu pusi sžiaures pradejo skubintiesi link sosto pyles, ir in labai trumpa laika dideles pajiegos susirinko aplink Washingtona. Jenerolas Winfield Scott buvo wiriausiu wadu.

19 Balandžio Massachusettso pulkas tapo užpultas gaujos ant kelio Baltimore. Tris kareiviai liko užmūzsti ir daug sužeisti. Kareiviai atsiliepie ugnia užmūzdami ir sužeidami tula skait. Iu. Tai buvo pirmas kraujo praliejimas toje kareje.

Pietuose ta truksminga intekme perbejo liginai augstai. Pakvietimas tridesimtis penkiu tukstanciu per Montgomerio randa, del papildimo kariuonos, tapo paliktas su daug didesniu dziaugsmu.

Su laiku bombardawojimo twirtnes Fort Sumpster, atsiskyre septynios walsstijos.

Asztuonios kitos werguines walsstijos: — Virginija, Maryland, Delaware, North Carolina, Kentucky, Tennessee, Missouri, Arkansas ir didesne puse pietu gywentoju laikiesi atstu no atsimetimo bangawimu, tikedomas pakajaus, ir nutare ne pristotie prie atsiskyrusiu walsstiju, kolei ne bus prišpyrimo per priewarta.

Kaip szitos asztuonios walsstijos ne atsitrauke no Unijos laike Lincoln proklamacijos, jis atisauke in kiekwiena isz ju, idant duotu pripulancia kariumenia. Bet no wisu apturejo gresminugus atsiliepiumus, su atsisakimais duotie nors kiek kariuonos.

Virginija iszdawe instata apie atsimetima 6 d. Gegužio. North Carolina iszdawe instata apie atsimetima 20 d. Gegužio. Tennessee 8 Birželio. Kitos pawergtos walsstijos buvo: Delaware, Maryland, Kentucky ir Missuri. Szitose walsstijose atsimetimas turejo pastitike su galingu pasiprieszinimu. Pasibaige ant to, kad jos liko sulaikytos prie Unijos.

Pietus buvo dikce sudrutinti per prijungima Virginijos. Kaip tik ta walsstija atsitrauke no Unijos, "Konfederacijos" randas persikele isz Montgomery in Richmonda.

Netrukus buvo regima, jog Virginija Rytuose ir rubeziai wakarinu walsstiju Kentucky ir Missuri taps regykla kares. Isz sžiaures ir isz pietu apginkluotos pajegos skubinosi priezakyn del gynczu kaslink apwaldimo anu walsstiju.

III Kariawimai 1861 m.

WEIKALAI RYTUSE. — Stowis Unijos pajegu Virginijoje, pabaigoje Gegužio, buvo sekantis:—

Didele armija susirinko aplink Washingtona, po senu jenerolu Scott. Nakezia 23 d. Gegužio druta kolumna perejo per Potomac upia Washingtona, ir apeme Arlington Heights (auksztotes) ir miesta Alexandria, Virginijoje.

Dwylika tukstanciu kariuones, po jenerolu Butler'u, laike apgalia twyrtinia Monroe, ant Yorktown pussalio.

Kolumna po jenerolu Patterson'u buvo pastatyta arti Harpers Ferry.

Kariueme Ohio ir Unionizskos West Virginijos, po jenerolu G. B. McClellan, perejo Ohio upia West Virginija.

Stowis konfederatizsku sylu Virginijoje, tuom paciu laiku, buvo sekantis:

Wiriause armija buvo surinkta priemiestije Manassas Junction, Virginijoje, po komanda jenerolo Beauregardo.

Wiena syla buvo ant pussalio (pagal Yorktown ir Big Bethel), po jenerolu Magrudes, del prilaukimo Butlerio prispirta.

Kita po jenerolu J. E. Johnston, Shenandoah Valley Lomoje užakiu Pettersono.

Kita gi wel buvo West Virginijoje, apimanti druta wieta toje kalnuotoje apigardoje ir pasirengus kibtie priez McClellan.

McClellan'o karewimai West Virginijoje — Virginijoje atsitiko susiremimas. Staigus susitikimas inwyko 3 d. Birželio, pas Philippi. Unijos syla paeme wirszu.

Tada McClellan pradejo kowa pas kalna Rich Mountain, 11 d. Liepos, kuriuje jis priwerte pietinis sylas atsitraukie. Du musziai atsiliko Carriko'o Ford ir Beverly, jie tapo wel iszblaszkyti. Pirm pabaigos Liepos kariawimas tupo užbaigtas ir konfederatai tame laike wisizskai atsisake no West Virginijos.

ATYDA. — Veikalai West Virginijos kariawimu ne turejo didelio swarbumo; bet ju pergale patarnawo pakurstimui sžiaures, ir netrukus po to dawede iki paskyrimo McClellan'o in komanda wiriausios armijos Unijos, Virginijoje. Unijos armija West Virginijoje skaitae apie 30.000. Konfederatizska syla buvo mažesne nei 10.000.

Netrukus atsitike susiremimas kalnuose West Virginijos, susiemimas inwyko terp sylu ant pussalio, Jenerolas Butler isziunte isz twirtnes Monroe kariumenia, kuri užpuole priezingsa syla pas Big Bethel 10 d. Birželio. Butlerio kariueme tapo atstumta su nuotrta.

Shenandoah Valley'e, kolumnos Pattersono ir Johnstono saugojo wiena kita be jokio pažymeto weikimo.

BUL RUS KARIAWIMAI. — Toje walandoje atyda apieju — sžiaures ir pietu — sžiaures sylas, pramintos "Potomac'o Armija", ir Pietines sylas,

pramintos "Armija Sžiaurines Virginijos". Pirmoji susidejo isz tridesimtis penkiu tukstanciu wyrų ir buvo pawesta komandai jenerolo Irwin McDowell, kuris buvo po intekme riksmo ant Richmond. Jenerolas Scott, atsiduodamas tokiam prispyrimui, liepe jenerolui McDowell eitie priezais. Tai buvo pradeta 16 d. Liepos m.

Po nekuriu pirmutiniu susiremimu pas Centreville ir Blackburn's Ford, Unijos armija anksti nedelios ryta 21 d. Liepos, dagawo Bull-Runa, už kurio buvo pastatyta armija Beauregard'o.

Perejus upia Unijos armija pradejo kowa. Asztiri musza užstoję, kuri tesesi didesnia dalia die nos. Ji buvo atlikta su dideliu atsidawimu isz abiejų pusi. Iszrode, jog Unijos armija ims wirszu, bet po pietu konfederatai, sudrutinti per Johnstono kolumna isz Shenandoah Valley, užpuole ant didesnio sparno Unijos armijos, kuri tapo suardyta. Tada kareiviai persigandimo bego Washingtono linkon.

ATYDA. Pagal uredizskus padawimus Pietus nostoję Bull Run kowoje 378 užmūzti, 1.480 sužeisti ir 30 prapulusi; isz wisu 1897. Pagal uredizskus padawimus Unija nostoję 481 užmūzti, 1.011 sužeisti ir apie 1.500 paimtu in nolaizwia isz wisu skaitlius nostutu buvo 3000 wyrų.

Abelnas rezultatas Bull Run muoszio pertikrinowisa kraszta, jog ant jo buvo akywaizdinga ir baisi kare. Abidwi pusi suprato ta tikrybia ir wel pradejo tristiess, rengdomas armijas ant dideles swarybos. Prezidentas Lincoln paszauke puse milijonu kariuones.

Armija aplink Washingtona buvo pastatyta po komanda Jenerolo George B. McClellan. Jis pradejo organizuotie, ginkluotie ir lawintie, arba mikluntie sawo sylas. Rudenop 1861 m. Potomaco armija skaitie szimta penkes dezimtis tukstanciu wyrų su wirszum. Pietine armija apturejo dideles prideczkus. Ji pasilikio sawo wietyje po Beauregardu, mieste Manassas Junction.

Per laika 1861 metu didžiausios armijos Virginijoje nebekawesi isz naujo. Wienintelis karizskas weikalas rytuose, laike tu mensesiu, buvo tik po Ball's Bluffu susitikimas, kuris žymeis atsiliepie ant Unijos.

WEIKALAI WAKARUOSE. — Kariawiniszi weikalai wakaruose laike 1861 metu, atsimyzeje walsstijoje Missouri. Szitose walsstijose kaip ir kitoje susidie neje — Kentucky, žmonije pasidalino terp Unionistu ir atskalanu.

Atskalanai padare didely ženkla miklumo in gydami walsstija del konfederacijos ir nugarodo kariumenia isz Texo ir Arkansas in Missouri. Du swarbiausi weikalai in Missouri's kariawimu 1861 metuese buvo: susiremimas po Carthage ir musza ant upelio Wilson's Creek, isz kuriu susitikimu, abudu, priwerte Unijos kariuona atsitraukie.

Wienintelis antras weikalas walsstijoj Missourir tame mete buvo kowa po Belmont'u, 7 d. Lapkriczio. Brigadyrius — jenerolas U. S. Grant nugabeno expedicia žemyn upia Mississippi, isz Cairo in Belmont. Po iszdrazkimui atskalanu guolos toje wiety, szita syla buvo užpulta kariuonos atsiunostos isz konfederatizskos sudrutintos guolos prie Columbus, Kentucky's puseje upes Mississippi, priezai Belmont Grant'o syla kuri liko priwersta sugryžtie prie sawo kaniulinu laiwiu ir trauktie atgal in Cairo.

KOWIMAI ANT WANDENS IR KRANTO — Netrukus po užsidegimui kares, pietines priepulaukos tapo prezidento Lincoln'o apskelbtos užgintomis ir užsieme pawerstie jas ant sawo naudos kaip galima geriausei. Laiwyne Suwienitu Walsstiju isz pradziu buvo labai maža, bet paskui daug laiwiu tapo insteigtu arba nupirktu. Wienok skaitlius laiwiu inrengtu pietines priepulaukose buvo wisizskai nedatentantis teip, kad uždraudžianti weikimai turejo moziak kliucziu žspildimui užmanymo ir tai buvo daug pirmiau, neg užgynimas tapo investas ant naudos Suwienytu Walsstiju.

Pietams truko laiwiu, bet jie isziunte keleta laiwiu del apgriebimo sžiaures prekybos. Isz tu labjausei pasekminga ta meta buvo Sumpster, po komanda kapitono Semmes.

Swarbumas apwaldimo swarbesniu pietiniu priepulauku atwede iki to, kad turejo isziustie keleta laiwiu in expedicia laike 1861 metu. Pirmia isz ju buvo po wadowystia komandieriaus Stringham ir jenerolo Butler, kuri 29 d. Rugpjucio paeme twirtnias Hatteras Inlet, ant kraato sžiaurines Carolinos.

Antra expedicia, daug didesni, po wadowystia komandieriaus Dupont ir jenerolo T. W. Sherman'o apeme žeminius drutwietas Port Royal'e, Pietineje Carolinoje, 27 d. lapkriczio. Kariawiniszi syla iszejo isz laiwiu ant Hilton Head ir ta wieta tapo potam centru kowa ant laiwiu priezai pietiniu portus.

SWETIMZEMINES INTERKES. — Netrukus po užsidegimui kares, Britijos randas iszdawe proklamacija neprigulmes (13 Gegužio), pripažindamas pietus, kuipo "kowojancia galybia". Francuzija, netrukus, padare ta paty.

Szitas buvo priezingsa karcziu jasmu sziareje. Tuom paciu laiku pietus tare, jog Anglija ne insikiszo ganetina in reikalawo pripažinimo no Europiniu galybiu, kuipo ne prigulmigos tauos. Daug žmonių pietuose tikejosi, jog Anglija, kuri daug kente no eustapdimu datatatos medwiles (howelinos), panores pripažintie pietu neprigulmystia ir atidarys užgynia laiwyinkystia Bet Anglijai nejo toliau, kaip tik pripažino neprigulmystia pietu.

Wienas atsitikimas, kuris pasitaikie pabaigoje 1861 metu, ka tik ne intrauke Suw. Walsstijas in karia su Anglija. Tas atsitikimas buvo garans darbas laiwi Trent.

(Toliaus bus.)

APIE ŽEMIA ir KITUS SWIETUS, JŲ BUWĖ ir PABAIGA. Pagal Heilpernā.

(Tasa.)

lumos te turi. Tas pats atsitinka ir kitoj pusej nuo ekwatoriaus: juo toliaus nuo jo, juo turi but szalciaus, del tos pacios priezasties. Nors žemė sukasi apie sawo aszį, tai tas nieko nepermaino: prie galų wis bus szalciaus neng ties widuriu. Kodėl musų kraszte isztisai per metus ne turime wienok oro, bet sykį turime karsztą wasarą, tai wel žiema, apie tą pakalbėsimie toliaus.

Koke buvo žemė senė.

ŽEME SAWO WIDURYJ YRA ĮKAITUSI.

Kaip iszrodo žemė ant pawirsziaus, tą kiekwienas mato, bet ne abejojeme, kad ne wiens norėtu pamatyti, kaip ji iszrodo widuriuose, kas ten yra pats jos widuryj. Kas yra widuryj žemės, nors ant jos gywename, bet tikrai nežinome. Žmones įstengė kuogeriausei iszmatuoti jos plotį, apskritį ir wisą szmotę, atrado kaip toli nuo jos iki mėnulio, saulei ir kitų dangizskų swietų, net ant bilijonų, trilijonų mylių esanczių, aprowako sunkumą žemės ir saulės, iszrado kelius, po kuriuos skraido wisi dangizski swietai, atrado dangel kitokių paslėptų nuo akių žmogaus swieto apsiereizkinių — bet musų žemės, ant kurios gywename, ne įstengė ikisziol isztyrti wisizskai. Taip tai wisada buwa: tas kas yra toli ir prie ko priartinti ne galima, kas daugiaus turi atsisirenczių ypatybių, tas greiciaus tirinėtojus patrauke, neng tas, ką nulatai turime po akių. Žmonės tik taip toli nusileido į widurius žemės, kaip gilei reikėjo kasti szulinį, anglis arba kitokių widurių žemės turtus, bet labai gilei į widurių žemės nieks nenusileido ir todėl nežinia kokia ji yra pat widuryj. Žinome wienok, kad labai giliuose szulinuose, giliose kastynėse yra karszta; daug karscziau neng ant žemės pawirsziaus, juo giliaus kasame, juo didesnį atrandame tą karsztą. Kasant žemę daugelyje wiety perstikrino, kad ant kiekwieno 100 pėdų gilumo į widurių žemės, sziluma pasikele ant 1 laipsnio, arba graduso, tai ant 200 pėdų bus jau 2 laipsniai, ant 1000 bus 10 laipsnių, ant wieno wiorsto arba 3500 pėdų sziluma pasikele ant 35 laipsnių, ant 10 wiorstų bus 350 laipsnių, o ant 50 wiorstų iszpuls 1750 laipsnių karsczio. Tokioje szilumoje jau geležis, wisoki metaliai, net ir akmens turėtu but sutirpę. Taigi ant 50 wiorstų wisas widuriuose žemės turėtu but sutirpę; į pats widurių žemės, kaip jau žinome yra 860 mylių, arba 6000 wiorstų, taigi ciza turėtu but 210000 laipsnių karsczio. Isz tos priezasties mokslincziai pasitiki, kad žemė yra tai didele ugninė skysta widuriuose kulka, ant pawirsziaus tik uždenota sustingusi kiawala, bet kiawalas tasai ne gal but storesnis 50 wiorstų (į widurių žemės liktu dar 5950 wiorstų). Isz tikro wienok nežinome kokia yra žemė sawo widuriuose, bet galima spėti, kad jeigu ji ne bus wisu sawo widuriuose sutarpinta, tai wisgi bus labai įkaiyta o tulose wietyse ir sutarpinta, nes ta reiszke ugninis skystimas isztekantis isz ugnių kalnų arba wulkanų. Taigi pasitikime, kad žemė sawo widuriuose tur but labai karszta ir wisi daiktai tenai yra to neiszpaskyto karsczio sutirpinti arba nors wisi labai įkaiyti. Tulose wietyse žemės teka isz widurių werdantis wanduo. Toki werdancio wandens szaltiniai randasi: Europoj — ant salos Islandijos, prigulincziuos Danijai; Amerikoj — Uoliniuose kalnuose; Australijoj ant salos Naujos Zelandijos, prigulincziuos Anglijai ir daugelyj kitų krasztų. Jeigu nuo tiek metų tuose szaltiniuose wanduo nuolatai karszta, tai turi but widuriuose žemės, isz kur jis teka, didele sziluma ji užwirinti galinti. Toliaus atsitinka gana tankie žemės drebjimai, teposgi patėmijo tulose wietyse palengwa pasikėlimą žemės plutos arba kiawalo, — tas rodo, kad widuriuose žemės turi but garai, kurie tą žemės pluta kilnoje. Swarbiausiu wienok darodimu yra wulkanai arba augzsti kalnai, kurie taukei isz sawo widuriu iszmeta: įkaiytus akmenis ir sutarpintą ugninį skystimą praminta lawa; isz tų kalnų werzei dumai, garai, pelenai ir ugnis. Tokių wulkanų arba ugnių kalnų yra ant žemės pawirsziaus gana daug (isz wisu apie 300). Taigi: karsztis didelese ir giliose kastynėse, pasididiminas szilumos juo giliaus į widurių žemės nusileidžime, karszto wandens szaltiniai, isziweržimai wulkanų, isz dalies pasikėl mas žemės plutos — reiszke, kad žemė sawo widuriuose yra labai karszta, įkaiyta, bent tulose wietyse, jeigu jau ne wisur, sutarpinta.

ŽEME KITĄ KART BUVO SKYSTA.

Matome, kad žemė sawo widuriuose yra labai įkaiyti, o gal but kur ir sutarpinta, skysta. Delei kokios tai priezasties? Isz kur galėjo atsirasti widurių žemės tas karsztis, kurisai per amžius ne žuwa ir pirma dar turejo but didesnis neng dabar. Nes jeigu žemė yra taip jau, kaip ir wisi dangizski kunai, apwali, liuosai kybanti swieto ruimuose, o wel wisi dangizski swietai, kaip: saulė, žwaigždes yra arba buvo ugninės (isz ugnies) kulkos, tai kodėl žemė ne buti jana panaši, juo labjaus, nes ir dabar žemė yra tik prie pawirsziaus atszalusi, o widuriuose da labai įkaiyti. Taigi žemė turejo but didele ugninė kulka, didele liepsna ir ugnis. Tą sykį ji negalėjo but sudeta ne iszakmens, ne isz metalu, nestokeme dideleme karsztij jie but turejesutirpti; wisas turejo ciza garuoti ir persimainyti į gasus, bet kad gi garai daug daugiaus užima wiety, neng wisoki kitoki kunai, nes jie skystesni (oras, ant paweiksdo, daug skystesnis už wandenį arba medį, isz lengwesnis), taigi žemė tą syk buvo labai didele deganti kulka isz karsztų gazų susidedanti, daug didesnė neng sziaidien, bet wisgi už saule mažesnė. Kaip kiekwiena ugnelė ne kurstoma, kaip kiekwienas daiktas įkaiytas iszimas isz ugnies, taip ir žemė pradejo auszi. Reikėjo wienok daugelio tukstanczių metų, idant toke didele ugninė kulka tiek ant pawirsziaus atszustu, kad toki kunai

kaip metalai, sunkei garuojenti, galėtu isz gazų persikeisti į skystus, sutirpusius. Juo žemė labiaus nuo pawirsziaus auszo, persikeitė ji isz deganczius gazinēs į skystą sutirpusę, labai dar karszta ir įkaiytus. Wisokidaiktai: wisi akmens, metalai, druskos ir t.t. dar buvo nuo karsczio sutirpę, bet pradėjo jau skyrystiesi ir atsidalinėti, nes suprantama, kad sunkesni skystimai nesilaikys ant pawirsziaus lengwesnių, taigi sunkesnieji, kaip antai metalai nupulė žemyn į widurių, lengwesni gi iszkilo į pawirsziu. Žemė dar ir tą syk užemė daugiaus wiety, t. y. buvo dar wis didesnė neng sziaidien bet jau dikcziai sumažėjo, neng tai buvo priez tai. Wandens ant pawirsziaus žemės dar nebebuwo, nes žemė buvo labai įkaiytinta, tai wanduo butu tuojais į garus pawirtęs. Taigi toliaus žemė pawirto į skystą sutirpusę kulka apsi-ubtą gazais ir dideliais, tirsztais wandenų garais. Isz palengwo wienok tasai ugninis skystimas ant pawirsziaus pradėjo stngti ir ant galo pawirszius užsidengė sustingusia pluta. Taip jau, kiekwienas kuas sutarpintas pirmiausei stingsta ir auszta ant pawirsziaus, o widuriys dar ilgai pasilieka karsztas; galima tą patėmyti ant isz pecziuas iszintos duonos: pawirszius kepalu buwa jau suwisu szaltas o widurių duona dar karszta. Žemė buvo widuriuose dar suwisu sutirpusi, ant pawirsziaus jau kur nekur sukietėjusi tik dar įkaiyti, kaip geležis isz ugnies iszimta. Toliaus, su laiku atszalo ji dar labiaus ir pawirszius žemės užsidengė kieta pluta, bet toje wisur negalėjo dar užsilaikyti, nes garai ir gazai werždamiesi isz sutarpinto widurio, laužė tą silpną dar pluta ant pawirsziaus, was sustengusi. Toliaus, kada žemė dar labiaus atszalo, jos pawirszius pluta tiek susidrutino, kad jau jos negalėjo sulaužyti wilhys sutarpinto widurio, ne isz ciza isziwerženti garai; garai tie ir jų spaudimo pakelemas widurio skystimas galėjo isziweržti per tam tikras olas isz žemės widurio, kaip tai ir sziaidien isziwerže per olas arba kraterus wulkanų arba ugnių kalnų; tų olų wienok buvo daugians neng atsiranda jų dabar. Wulkanai tie, arba ugniniai kalnai pasidarė tokių budų, kad widurio žemės skystimas, spaudžemas garų, turėjo pakelti žemės pluta ir isz jos padarė statų, augstyn pakeltą kalną, ir jo iszpustimioj pramuszęs olą, galėjo iszsilieti laukan. Tokiu budu žemė, nors ir kitą kart buvo wisą sutirpusi, skysta, bet iszpallengwo, ant pawirsziaus atszalusi, užsidengė pluta, ant kurios mes waikszejojeme, bet pluta toje ne perlabai stora; widuriys gi jos, jeigu jau ne suwisu ir ne wisur dar sutirpęs, tai wisgi labai dar įkaiytas, nes, kaip matome, jis dar ne atszalęs Galima ciza paklausti, kodėl žemė, kuri kitą kart buvo tokia jau ugnini kulka, kaip ir dabar saulė, kuri mus apszwiecze, atszalo, o saulė ne užsidengė pluta? Saulė taipogi wėsta, bet, kad ji 1½ milijono kart didesnė už žemę, todėl ir wėsta daug palengwiau; žemė, kuipo daug mažesnė, turėjo atszalti greiciaus. Apie tą lengwa yra persitiktinti, nes kiekwienas įkaiytas daigtas juo jis mažesnis, juo greiciaus atszala; duonos kepalas ir mažas pyragaitis drauge iszimas isz pecziuas ne sykiu atszala: pyragaitis jau buvo su wisu szaltas, tai dar ant duonos kepalu negalima ranką uždėjus palaikyti, taip jis buvo karszta.

KAIP PASIDARĖ ANT ŽEMES KALNAI, JURES, SMILTINAI IR KITI DAIKTAI

Kaip tik pawirszutinė žemės pluta tiek atszalo, kad ant jos wanduo galėjo užsilaikyti, negarudams umai, tą syk debesis garo, apsiaubenti isz wisų pusių žemę, auszdamai pradėjo puliti paweiksle nenustojemų didelių lytų ir wanduo apipylė wisą žemės pawirsziu. Tą syk dar žemė buvo taip karszta, kad wanduo dar daug greiciaus garawo ir tie garai kilo į augstį paweiksle debesų tirsztėsi, neng dabar, bet isz tų debesių wanduo wel tuojais puolė ant žemės paweiksle lytaus. Lytus isz pradziu buvo daug didesnį ir tankiau atsitikdawo neng dabar: jie nuolatai puolė isz debesių ant žemės, nuo kurių ji dar labiaus atszalti turejo. Laiku bėgant žemė ant pawirsziaus tiek atszalo, kad ciza wanduo galėjo jau ilgau užsilaikyti. Bet tą kart dar žemė buvo wisur lygi ir nuszwelnyta; ne buvo ant jos pawirsziaus dar nė augstų kalnų, nė gilių tarpkalnų; isz tos priezasties wanduo wisą žemės pawirsziu lygei apėmė, taip kad apie wisą žemę buvo wien dideles jurės, nors ne teip gilios kaip tulos isz sziaidieniu. Juo žemė wėso labiaus, pradėjo ji rautiesi ir rautszlėtiesi taso, kaip rautszlėjesi pawirszius obuolio ji bekepanč; isz to pasidarė ant žemės pawirsziaus nelygumos: lomos ir kalnai. Apart to dar garai ir gazai werždamiesi isz sutirpusio widurio žemės, jeigu ne atrado tam tikrų olų, kuriomis galėtu isziweržti, arba wulkanų, stumė žemės pluta ir kelė ją augstyn, wisai ją rautszlėdami ir tokiu budu padarė dar didesnes nelygumas, žemės pasikėlimus ir tarpkalnius; didžiausi wienok kalnai pasidarė wien nuo auszimo žemės plutos. Pasidarius kalnais ir gilioms terpkalnems jau wanduo negalėjo wisur apie wisą žemes pawirsziu lygei į apsiaubti ir juo labiaus žemė auszdama rautszlėjosi, wandens isz augstesnių wiety turejo subėgti į lomas ir gazai werždamiesi susirinkti giliausiose ir didžiausiose lomos ir tokiu budu pasidarė plotai sausos žemės ir oceanai, jurės ir ažerai. Wisa žemė tą syk susidėjusi buvo tik: isz sutirpusio widurio, apsiaubto kieta wisur wienokio sudėjimo pluta, bet sziltesnia neng ji yra sziaidien ir isz wandens taip jau sziltesnio neng jis yra sziaidien. Tame sziltame wandenyj buvo sutirpę wisoki daiktai arba kunai: kalke, wisokios weisės druskos ir toki kunai, kurie tirsta wien sziltame wandenyj. Ausziant wienok wandeniui, tuli kunai pirma, kol jis buvo sziltesnė, jeme sutirpę, turejo sukietėję nupulti į dugną ir tokiu budu pasidarė ant jurių dugno storos eilės susidedancziuos isz tų kunų, kokių pirma ne buvo. Nors tirsztos miglos ir debesis garų jau neapšiaubė žemės taip, kaip pirma, tai wienok dar ji buvo apsiaubta wisokiais gazais; ir dabar, nors jau žemė yra gana atszalusi, apsiaubta ji eile gazų, nes idant jie galėtu sukietėti arba nors pawirti į skystimą, reiktu tokiu didelio szalczio, kokio dar niekadus ne buwo ant žemės.

(Toliaus bus.)

